

Burkus Juditot és Vercz Szilviát a Művészeti Karon ismertem meg és szerencsémre a barátaim között tudhatom őket. Műveiket őszintén csodálom. Úgy gondolom, hogy kettejük munkásságában megjelenő minőségek nagyon finom és érzékeny párbeszédbe kerülhetnek egymással.

Néhány fogalommal esetleg megközelíthetők ennek a párbeszédnek a körvonalai. Olyan fogalmakkal, melyek sokszor a papír adottságaira és tulajdonságaira vezethetők vissza. Felsorolásszerűen, a teljesség igénye nélkül ezek lehetnek: hajtogatás és kisimulás, felbomlás, vágás szikével vonalzó mentén, sérülékenység, terhelhetőség és összegyűrődés, szabályszerűségek és elhagyásuk, táblázatok sűrűje, nézőpontok és kiutak, változékonyság.

Judit *Story of my Life* című lebegő, úszó installációjának elemei első pillanatra mintha tömbházak műszaki felépítményének sziluettszerű rajzai volnának ablakokkal. De közelebb érve rájövök, hogy máshonnan ismerős formák ezek, az excel-lel, vagy egy hasonló programmal szerkesztett táblázatok lebegő papírkísértetei, és akkor a sok kis négyzet nem is ablakok sora talán, hanem celláké, barátságosabb néven nevezve őket, rubrikáké. Csakhogy e rubrikák nem mutatnak sűrűn kitöltött adatokat, a fejlécek üresek, szikével aprólékosan, gondosan kivágott kis négyzetek. Egymásutánjaik megidézik azt a sok munkát, amivel eredetileg kitöltésük járt. Judit egyetemi munkájához kötődő szakindítási, felvételi és egyéb feladatainak sűrűmennyei voltak e táblázatok, számokba, adatokba, listákba tömörülő takaros, precíz sűrűségben. A kivágással a sűrűséggel együtt járó zsongás, zaj helyébe más minőségek: csend és transzparencia kerültek. Talán ablakok ezek mégis. Ablakok, amiken át ki tud tekinteni a sűrűségből.

Szerintem Judit ilyen is..ahogyan ezt a művet elkészítette, amilyen ez a mű is. Precíz, pontos, szorgalmas, kifinomult és nagyon jó, fanyar humora van. A munkáit aprólékos, törékeny, sérülékeny elemekből építi fel, gyakran repetitív, de nagyon gyengéd mozdulatokat, számításokat, vonalzó, táblázatot és rácsokat alkalmazva, közben türelmet, meditatív figyelmet gyakorolva.

A méreteket és ismétlődéseket ugyancsak táblázatban számolva, ugyanilyen türelemmel alkotta meg a *Csemetekert* címet viselő installációját is, amelyet ő maga a természeti formák kivonataként, ügyetlen természetpótlékként, tiszteletadásként jellemezte. A természet formáit „én nem tudom reprodukálni, egyszeriek és megismételhetetlenek”. A papírból készült fácskák törzsei, ágai nem is igyekeznek hát a természet zabolátlan alakzatait felvenni. Ellenben mintha összekapaszkodnának, felfelé törekvő ágaikkal felemelt kezű bújj-bújj zöld ágat játszó gyerekre emlékeztetnek. Szabályszerű elrendezésük, formáik ugyanakkor megidéznek a sorokban fásított területek nem természetes rendjét is. Mégis, az ember egyik legértelmesebb és legfelelősségteljesebb tevékenysége lehet, ha fákat ültet a jövőért, bújj, bújj zöld ág!

Judit egy korábbi, nagy méretű papírintallációját, amely a *Biztonságos tér* címet viselte és az m21 Galériában volt kiállítva, szintén gondosan kivágott derékszögekből álló filigrán hálórendszer alkotta, mely a saját súlyától fokozatosan összerogyott. Ez az efemesség bele volt építve a munkába. Az összeesett papírhalmot összegyűrve egy új mű született *Utóélet* címmel, melyet most ezen a kiállításon láthatunk. Az egykor derékszögekben álló vékony papírcsíkok most egy doboz terében alkotnak végtelenül bonyolult és egyszerre végtelenül sok lehetőséget magában rejtő hálózatot, őrizve az ellentétes a mozdulatsorok nyomait: az akkurátus tervezést, papírkivágást, és a gyűrés egyszerű és sűrítő gesztusát.

Az efemesség más módokon és más hangsúlyokkal ugyan, de Szilvi művein is megjelenik. Az *Életem kisimuló lapjai*, *Rendeződés*, *Változó múlt* címekkel szereplő munkája több régebbi hajtogatott fehér papírkép egymáson, kerek ringlikkel összekapcsolva. Saját szavai alapján „a gyűródések, dualitások szelídülnek”, azaz a mű fizikai valóságában az egykori papírhajtogatások nyomai az idők során, a változó tárolási körülmények és különböző fizikai behatások nyomán egyre inkább belevesznek a papír egyszerű, fehér síkjába.

Műveit szemlélve egy megengedő, játékos, a sarkosságtól mentes, felszabadult, kinyílt érzékekkel működő alkotási folyamat lenyomataiban gyönyörködhetünk.

„Hajtogatásnál visz a kezem, leülök a papír elé, teszek egy hajtást, a következő körülbelül három hajtogatás megadja a rendszert” mondja, mely rendszer aztán meghatározza, hogy mennyire lesz térbeli, vagy síkszerű marad –e a munka.

Gyakran egy megfestett képet kezd el hajtogatni, ilyenkor lehet, hogy éppen a szépnek ítélt rész tűnik el, legalábbis a felszínről. Elindul egy játék, a rendszere igazságát áldozza be, vagy a látvány tartalmát, szépségét inkább?

A kiállított munkákon többször feltűnnek az ezüst, vagy arany színű ringlik, kerek iratkapcsok. A ringlik, átütve a papírt egy feloldhatatlannak látszó feszültséget hoznak létre, amely a papírrestaurátorok rémálma lehet, de Szilvit éppen ez érdekli: hogy mit tesz a sérülékeny, efemer papírral ez a nagyon maradandó és ellenálló anyag. A ringlik alkalmazása mint beavatkozás megengedi, hogy „élesben” történjenek a dolgok: lesz ami lesz, gyűródés, szakadás, vagy éppen kisimulás, de mindenképpen változásokat hoznak, tehát visznek valamerre.

Jelenthetnek kiutakat is, váratlan helyeken. Olyanok, akár a kis, kerek ablakok.

A *Nosztalgia*, *Befejezett múlt* címet viselő munka arany ringlijei erősen összeszorítanak több réteg fehér papírt, utalva a múlt megváltoztathatlanságára. De egy pillanatban, ha tudatunkban fordulóponthoz érkeve figyelünk oda, észrevehetjük, hogy ezek a merev ringlik ablakok, amelyeken át transzparens, tágas tér tárul elénk, ahol egyszerre más szemszögből láthatunk rá a megmásíthatatlannak tűnő múlt traumáira is.

Éjszakai csendélet végtelen sakkmezőn, *Ezüst virágcserep* címekkel kiállított munkája a sakktábla négyzeteinek axonometrikus formáját mutatja. A sakktáblát nem ilyen nézőpontból szoktuk látni és nem ismétlődő rombuszok képe villan elénk, ha rá gondolunk. A kis papír objekt rombuszaiban nem csak azért nehéz ráismernünk a mindenki által ismert sakktábla képére, mert szokatlan nézőpontból van ábrázolva, hanem mert eltűntek a keretek, amiken

belül eddig meghatározták a játékszabályokat. A furcsaságot tovább fokozza, hogy a rombuszok nincsenek feketével és fehérrel megkülönböztetve.

A vastag, fekete papírba épp csak belemetszett vonalak nem hasítják át, ellenben térbelivé, ívessé húzták azt, ezzel a síkszerűség átfordul az így megidézett végtelen térbe.

Nincs dualisztikus fekete-fehér, sem játszmák, ahol valaki győzni akar. A szabályokat pedig látjuk, de kilendülő nézőpontunkból visszatekintve egészen mást jelentenek már.

Az éjszaka sötét, végtelen terében, ezüst holdfényben egy kis cserép virág lebeg. A címben szereplő ezüst virágcserep visszautal Hoffmann Arany virágcserep című művére, melyben a főhősnek, Anselmusnak a küzdelmei a boldogságot jelentő arany virágcserepért történnek.

Talán a tágasságban lebegő ezüst virágcserep jelképezte boldogság csak egy harc nélküli, nem dualisztikus állapotban érhető el, amikor nem *akarjuk* minden áron megszerezni.

A kiállítást megnyitom.